

Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Slovenská republika dôsledne dbá na dodržiavanie práv dieťaťa a zabezpečenie ochrany dieťaťa nevyhnutnej pre jeho blaho a rešpektujúcej jeho najlepšie záujmy podľa medzinárodného dohovoru .

Základným cieľom opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je poskytnutie potrebnej pomoci rodinám tak, aby deti mohli vyrastať v starostlivosti svojich rodičov.

Dieťa môže požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv:

- orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- iný štátny orgán, ktorý je príslušný chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa,
- zariadenie,
- obec,
- vyšší územný celok,
- akreditovaný subjekt,
- školu a školské zariadenie alebo
- poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Dieťa môže požiadať o pomoc aj bez vedomia rodičov alebo osoby, ktorá sa oň osobne stará. Rodič a osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa môže žiadať o pomoc pri výkone svojich práv a povinností.

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávajú:

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny ,
- úrady práce, sociálnych vecí a rodiny - orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže ,
- obec,
- vyšší územný celok,
- akreditovaný subjekt ,
- právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 10. zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele

Výkon sociálnoprávnej ochrany detí

Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately plnia preventívne úlohy najmä v situáciách, keď sa rodičia dieťaťa rozvádajú alebo keď nie sú schopní riešiť problémy či konflikty v rodine. Ide napríklad o odporúčenie, zabezpečenie alebo poskytnutie sociálneho poradenstva, psychologickéj pomoci, odborných metód práce na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine a na prispôbenie sa novej situácii. Ak je to potrebné môžu rozhodovať aj o uložení rôznych výchovných opatrení. Významnú úlohu najmä pri predchádzaní vzniku krízových situácií v rodine a pri obmedzovaní a odstraňovaní negatívnych vplyvov má samospráva.

Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zastupujú deti v súdnych konaniach, v ktorých nemôžu byť z dôvodu konfliktu záujmov zastúpené svojimi rodičmi.

Pre potrebu riešenia situácií, keď je rozhodnutím súdu potrebné dieťa zo starostlivosti rodičov odňať, je zabezpečená nepretržitá 24 hodinová telefonická pohotovosť zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, a to v každom okrese Slovenskej republiky. Aj po odňatí dieťaťa zo starostlivosti jeho rodičov, musia byť využité všetky možnosti smerujúce k obnoveniu rodinného prostredia dieťaťa, aby sa do tohto prostredia mohlo dieťa vrátiť. Odňatím dieťaťa nestrácajú jeho rodičia automaticky svoje rodičovské práva a povinnosti.

V oblasti sociálnej kurately sa opatrenia vykonávajú pre deti, ktoré sa dopustili napríklad priestupku, trestného činu, ktoré zneužívajú drogy, sú závislé od drog alebo sú inak závislé, u ktorých sa prejavujú poruchy správania. Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately plnia úlohy napríklad v trestnom konaní proti mladistvým či poskytujú pomoc a ochranu v priestupkových konaniach proti mladistvým. Opatrenia sa vykonávajú aj pre plnoleté fyzické osoby a to po zániku ústavnej starostlivosti alebo ochrannej výchovy, po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu väzby, či po prepustení zo zariadenia na resocializáciu drogovu a inak závislých.

Náhradné prostredie pre dieťa

Inštitút rodiny má na Slovensku veľmi silnú tradíciu, čo sa v tejto oblasti výrazne prejavuje tým, že väčšina detí, ktoré nemôžu žiť v starostlivosti svojich rodičov, je zverená do starostlivosti niekoho zo svojej širšej rodiny, najčastejšie do starostlivosti starých rodičov. Až keď nie je možné zabezpečiť starostlivosť o dieťa ani v jeho širšej rodine, sprostredkuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately dieťaťu novú rodinu.

Podrobnejšie informácie o sprostredkovaní náhradnej rodinnej starostlivosti poskytujú každý úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, obec, vyšší územný celok, alebo akreditovaný subjekt, ktorý vykonáva prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť.

V prípade zverenia dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti sa poskytujú finančné príspevky na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti. Príspevky sú za zákonom stanovených podmienok poskytované aj poručníkovi, ak sa osobne stará o dieťa.

Na čas, pokiaľ sa neupraví rodinné pomery dieťaťa alebo za účelom výkonu súdom uloženého výchovného opatrenia, môže byť dieťa umiestnené aj v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Zriaďovateľom krízových a resocializačných stredísk sú vyššie územné celky a akreditované subjekty, zriaďovateľom detských domovov a detských domovov pre maloletých bez sprievodu je Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a akreditované subjekty. Zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately môže zriadiť aj obec.

Pokiaľ sú splnené zákonom stanovené podmienky, môže byť dieťa osvojené. Keďže Slovenská republika je zmluvnou stranou Dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, osvojiteľné (právne voľné) dieťa môže byť osvojené aj medzištátne, samozrejme iba za predpokladu, ak sa nepodarilo pre dieťa zabezpečiť rodinné prostredie na území Slovenskej republiky.

Výbor pre deti a mládež

Výbor pre deti a mládež je stály odborný orgán Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť pre otázky týkajúce sa detí a mládeže.

Výbor plní úlohy s cieľom zabezpečiť splnenie záväzkov Slovenskej republiky pri implementácii práv dieťaťa ustanovených Dohovorom o právach dieťaťa:

- tak, aby najlepšie záujmy dieťaťa boli prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými subjektmi,
- s cieľom utvárať podmienky pre zavádzanie a udržanie takých postupov a mechanizmov, ktoré umožnia participáciu detí a mládeže pri tvorbe politik a opatrení, ktoré sa ich týkajú.

Dokumenty

- [Dohovor o právach dieťaťa \(.PDF\)](#)

Legislatíva

- [Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#)
- [Zákon č. 466/2008 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele](#)
- [Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 643/2008 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení...](#)
- [Vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny č. 61/2012](#)
- [Zákon č. 125/2013 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)
- [Zákon č. 201/2008 o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z.](#)
- [Zákon č. 217/2010 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#)
- [Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 103/2018 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#)